

antologi

AF NORDISK LITTERATUR 9

1918-1940

SAMLEREN

Antologi af nordisk litteratur bind 9

PERIODEN 1918-1940

Ved: ELLEN KROGH, SIGURD KVÆRNDROP, THOMAS NORDBY

Redigeret af arbejdsgruppen: Karen Sonne Jakobsen, Ellen Krogh,
Maja Kværndrup, Sigurd Kværndrup, Jette Lundbo Levy,
Ole Meyer, Finn Hauberg Mortensen, Thomas Nordby, Inger Lise Nordsborg,
Søren Vinterberg

Billedredaktion: Ellen Krogh, Sigurd Kværndrup, Thomas Nordby

Tekstkonsulenter: Lene Bredsdorff, Thomas Bredsdorff

Redaktionssekretær: Grethe Hansen

SAMLERENS FORLAG

ISBN 87-568-0319-2

Copyright © 1973 by Samlerens Forlag,
København

3. udgave 1976

JJ Trykteknik A/S

Idrætsparken, København 1932

Sofie Rifbjerg OPDRAGELSESVANSKELIGHEDER FORAARSAGET AF DAARLIGE SOCIALE KAAR

Det skal villig indrømmes, at der kan opstaa Opdragelsesvanskeligheder baade i rige og fattige Hjem. Men foruden de Vanskeligheder, som kan opstaa i alle Slags Hjem, er der en hel Række andre, som særlig har Betingelser for at opstaa i fattige Hjem. Det er sikkert rigtigt, naar Lederen af Stockholms offentlige Raadgivningsbureau hævder, at Fattigdommen er Psykoterapiens værste Fjende.

I et Samfund, som det vi i Øjeblikket lever i, hvor den stærkeres Ret i alt væsentligt er den gældende, vil det ofte være saaledes, at de 10 pCt. af Befolkningen, som lever i de daarligste Kaar, er de, der af Naturen er svagest udrustede i intellektuel Henseende og med praktisk Begavelse. Dette vil ingenlunde sige, at de ikke har Evner til at udføre et samfundsnyttigt Arbejde og leve et normalt Samfundsborgerliv, men kun at de ikke har kunnet hævde sig i Livskampen under de øjeblikkelige vanskelige Forhold. Maaske har de allerede som Børn eller Unge mistet Modet til at tage Kampen op og er blevet sløve, eller de er først bukket under senere, maaske i Bitterhed mod det bestaaende Samfund. Det kan ogsaa være, at de fører en forbitret Kamp for at holde sig oven Vande, og i Op- og Nedgangsperiode veksler mellem forskellige af de nævnte Tilstande. Om det ene eller det andet er Tilfældet, er selvfølgelig ikke ligegyldigt, hverken for dem selv som Mennesker eller for deres Børn; men hvilken Tilstandsform de end befinder sig i, vil de, selv med deres bedste Vilje, ikke være i Stand til hverken paa Grund af deres ydre Kaar eller paa Grund af deres Sjælstilstand, at skabe de gode harmoniske Omgivelser, som burde være hvert eneste Barns retmæssige Voksested.

Jeg skal nu forsøge at fremdrage nogle af de Vanskeligheder, som jeg gennem et mangeaarigt Arbejde med Børn fra socialt daarligt stillede Kaar har iagttaget.

Naar Børnene møder om Morgen i Skolen, er de ofte mærkværdig sure og tvære, helt igennem i en underlig Tilstand af Uoplagthed. De er uden spontan Arbejdslust, uimodtagelige for Undervisning og i højeste Grad modtagelige, nærmest mimoseagtig sensible for den mindste Antydning af Bebrejdelse eller Hentydning til deres paafaldende Mangel paa Arbejdslust eller Initiativ. Undersøger man Grunden til denne Uoplagthed, er den meget let at finde.

Børnene er ofte gaaet hjemmefra uden nogen Art af Morgenmad, og hvis de har faaet noget, er det i 9 af 10 Tilfælde en forjaget Kop Kaffe med gammelt Wienerbrød eventuelt gamle Flødeskumskager til. Om Morgen, naar jeg i god Ro og Mag gaar til Skole, ser jeg altid nogle af Skolens Elever i vild Flugt fra Bager til Bager med en Kurv for at faa fat i Gaardagens Levninger.

Skolefrokosten lader ogsaa meget tilbage at ønske. Har de i det hele taget noget med, er den meget nødtørftig – maaske igen gammelt Wienerbrød, men ofte har de slet ikke noget med. Undertiden er de staaet op alene, enten fordi Far og Mor ikke har Arbejde, og derfor ikke noget at staa op efter, eller fordi Mor allerede meget tidligt er gaaet paa Arbejde – til Rengøring, Uddeling af Aviser eller lignende. Børnene kommer da af Sted, uvaskede eller uredte og føler sig alene af den Grund utilpas. Om Vinteren beholder de det meste af Dagtøjet paa om Natten, og allerede nu kan man se et Barn med en fordums hæderligt udseende Plydskaabe besat med

Senge-Fjer. De om Natten om man maaske om en anden eller og Lus, som a med til den Fa mark, ogsaa ti given Sag. Det Irritation, som sig, en Irritation stattes af Sløv Ogsaa Klæde Almenbefinder gemlige Ubeha Tøj, som efter Knapper og E nedbrydende f gaa daarligere, nemsnittet af I jo Børnene ne saa nydeligt p det, er saa m kunde uden Klæderne fra i til Taa hos fl Dem den ene l jeg var begyn seum af Strøm get af Benene paa Plads maa har nu kun en andre Museum nene kan nok for Drengene g se, men for Pi generende at g sko, som med Sko. Træsko h til det alminde Foruden der Ernæring, den dedragten bidr Uoplagtheden. anden eller sel turligvis ikke i De sover ofte

ER
AR

emdrage nogle 45
jag gennem et
Børn fra so-
har iagttaget.
n Morgen i
ærdig sure og 50
derlig Tilstand
n spontan Ar-
Undervisning
elike, nærmest
n mindste An- 55
Hentydning til
paa Arbejds-
ger man Grun-
er den meget
60
jemmefra uden
og hvis de har
10 Tilfælde en
mmelt Wiener-
skumskager til. 65
god Ro og Mag
l nogle af Sko-
a Bager til Ba-
aa fat i Gaars-
70
gsaa meget til-
t hele taget no-
ørftig – maaske
men ofte har de
dertiden er de 75
di Far og Mor
r ikke noget at
or allerede me-
øjde – til Ren-
eller lignende. 80
d, uvaskede el-
e af den Grund
lder de det me-
ten, og allerede
red en fordums 85
aabe besat med

Senge-Fjer. Den varmer naturligvis godt
om Natten ovenpaa en tynd Dyne, som
man maaske oven i Købet maa dele med
en anden eller et Par Stykker. At Lopper
5 og Lus, som af mange anses for at høre
med til den Fauna, som er udryddet i Dan-
mark, ogsaa trives hos disse Børn, er en
given Sag. Det er let at forestille sig den
Irritation, som disse Snyltere fører med
10 sig, en Irritation, som dog efterhaanden er-
stattes af Sløvhed.

Ogsaa Klædedragten har Indflydelse paa
Almenbefindendet. Foruden det rent le-
gemlige Ubehag, det er at iføre sig snavset
15 Tøj, som efter al Sandsynlighed mangler
Knapper og Elastikker, er det i høj Grad
nedbrydende for Personlighedsfølelsen at
gaa daarligere, grimmere klædt end Gen-
nemsnittet af Børnene, og i vore Dage er
20 jo Børnene netop gennemgaaende klædt
saa nydeligt paa, at de faa, som ikke er
det, er saa meget mere afstikkende. Jeg
kunde uden Vanskelighed gennemgaa
Klæderne fra inderst til yderst og fra Top
25 til Taa hos flere af vore Børn og vise
Dem den ene Rædsel efter den anden, og
jeg var begyndt at anlægge et lille Mu-
seum af Strømper og Sko, som jeg har ta-
get af Benene paa Børn her. Af Mangel
30 paa Plads maatte jeg opgive det sidste og
har nu kun en enkelt Relikvie tilbage, de
andre Museumsgenstande er brændt. Bør-
nene kan nok faa Træsko paa Skolen, og
for Drengene gaar det rigtig godt med dis-
35 se, men for Pigerne er det næsten lige saa
generende at gaa med tørre Fødder i Træ-
sko, som med vaade Fødder i saaleløse
Sko. Træsko hører i Øjeblikket ikke med
til det almindelige Barns Beklædning.

40 Foruden den mangelfulde eller urigtige
Ernæring, den slette Legemspleje og Klæ-
dedragten bidrager en halvdaarlig Søvn til
Uoplagtheden. Børnene sover ofte selv-
anden eller selvtrædie i en Seng, som na-
45 turligvis ikke i sig selv er for godt udrustet.
De sover ofte sammen med mange Men-

nesker i det samme Rum og næsten altid
for lukkede Vinduer. Med Hensyn til de
to sidste Punkter deler de Skæbne med sik-
kert de fleste Mennesker i København, 50
men det gør jo i og for sig ikke deres Sag
bedre. Maaske er de kommet for sent i
Seng eller i Seng i et Værelse, hvor Fa-
milien opholder sig, og de sover da kun
uroligt og med stadige Afbrydelser. 55

Alt i alt er det let at forstaa deres Uop-
lagthed, naar de møder paa Skolen om
Morgen. Og der er ikke den mindste
Grund til at tro, at disse Børn skulde være
sure eller tvære, saarbare eller lignende af 60
Naturen. En Smule Omtanke og Fantasi
vil gøre det klart for en, hvordan de vilde
være, hvis deres Omgivelser var ander-
ledes. Og naar man saa mange Gange har
oplevet den Forandring, der sker med 65
disse Børn, naar man giver dem andre
Omgivelser, er Spørgsmaalet hævet over
enhver Tvivl. Se disse samme Børn en
Morgenstund paa Kolonien. De er kom-
met mætte og renvaskede i hver deres egen 70
Seng med rent Sengetøj og en blød, bred
Dyne. Ganske vist sover de mange sam-
men i samme Rum, men der er Luft og
Lys nok, og den friske Luft strømmer frit
hele Natten, og der er Ro og Fred i hele 75
Huset. Det er simpelthen vidunderligt at
se dem om Morgen med friske røde
Kinder og straalende Øjne. En lille Pige,
som lider af Nystagmus, d. v. s. hun kan
ikke holde sine Øjne stille paa Grund af 80
en Svækkelse af visse Nerver i Øjet, kom-
mer efter et 2-3 Ugers Landophold saa
godt i Orden, at hun om Morgen, naar
hun slaar Øjnene op, kan holde dem fuld-
stændig i Ro. Et mere opløftende Syn end 85
disse Børn om Morgen, kan man ikke
se, og noget værre end at se dem falde til-
bage i Løbet af Vinteren, kan jeg ikke
tænke mig.

Foruden denne Uoplagthed paa Grund 90
af materielle Mangler ser jeg en Grund til
Vanskeligheder i den uregelmæssige Livs-

førelse, som mange af disse Mennesker har. De lever fra Haanden i Munden og efter Princippet: Hver Dag har nok i sin Plage. Det medfører en gennemgaaende 5 Despekt for ordnede Forhold i Almindelighed og for Skolen i Særdeleshed. Dette fører ustandselig til Kontroverser med Skolen, baade mellem Skole og Hjem og mellem Skolen og Børnene. Disse kommer 10 meget ofte for sent, og hvis dette viser sig at medføre Ubehageligheder for dem (og selv om Lærerne ikke skænder paa dem, føler de det dog som noget ubehageligt – og ligefrem rose dem for det, er der vist 15 ingen, der føler Trang til), saa kommer de simpelthen ikke i Skole. Enten bliver de helt hjemme og giver efter for et eller andet legemlig daarligt Befindende (de er ofte ikke særlig legemlig robuste og kan 20 let have ondt et eller andet Sted, i Halsen, Hovedet eller Maven), eller de strejfer rundt paa Gaden eller Legepladser, til de formoder, at Skoletiden er til Ende, og gaar da hjem, ofte mere uoplagte, end da 25 de gik hjemmefra. De faar ingen eller kun ringe Støtte hjemmefra til regelmæssig Livsførelse, og de mangler ganske naturlig oftest selv den Energi og Rygrad, der skal til for at gennemføre en saadan. Naar 30 man tænker paa, hvor megen Kraft der i et almindelig godt stillet Hjem skal til for at faa Børnene til at passe deres »Skolesager« ordentligt, maa man undres over, at Børnene fra de daarligst stillede Hjem 35 overhovedet kommer i Skole og er saa medgørlige, som de er. Men den sociale Tilpasning, Indstillingen: Dette er nu engang mit Arbejde, og det maa jeg passe regelmæssigt, hvis jeg skal faa noget ud af 40 det, denne Indstilling, som er saa uhyre vigtig for Arbejdsstabiliteten senere hen i Livet, kniber det meget med. Tværtimod indsuger Børnene med Modernælken eller med den Patteflaske, som de faar, naar 45 det tilfældigvis passer deres Omgivelser, Uregelmæssighed og Tilfældighed. Mangel

paa ordentlige Livsvaner, Rytme og Ro, og denne Planløshed i Barndomsaarene gør det uhyre svært for dem senere hen i Livet at falde til Ro, at faa Fodfæste og 50 Stadighed til at kæmpe Livets Kamp.

Alle Psykologer fra vore Dage, hvilken Retning de end repræsenterer, er enige om, at den første Barndomstid har den største Betydning for Menneskets senere sjælelige 55 Udvikling, og Montessori, som baade er Psykolog, Læge og Pædagog, har vist, hvorledes det lille Barn uden nogen Tvang ud fra sin spontane Energi kan udvikle sig forbløffende, baade intellektuelt og socialt, 60 hvis det bliver anbragt i de rette Omgivelser. Nu kan det knibe svært for Forældre, som lever i gode eller ret gode Kaar at forstaa at skabe de rigtige Omgivelser for Børnene, d. v. s. Omgivelser med mange 65 Muligheder til Eksperimenteren og Handlen i det hele taget; men ser vi paa Mulighederne for Børn fra de meget daarligt stillede Hjem, stiller Sagen sig værre. Et Lem, der ikke bruges, mister lidt efter lidt sin Duelighed, og en Intelligens, der ikke 70 øves, kommer ikke til Udvikling, den stagnerer og bliver ringere. Allerede mens Barnet er ganske lille, begynder den Mor, der har Sans for og Tid til det, at lege med 75 Barnet, og lige indtil Skolegangen begynder, er Barnet i al sin vaagne Tid travlt optaget af Leg og Eksperimenteren. Barnet fra det daarligt stillede Hjem er meget overladt til sig selv eller til tilfældige Men- 80 nesker, der mere eller mindre godhedsfuldt tager sig af det – til en lidt større Broder eller Søster, som er alt andet end skikkaet til paa egen Haand at varetage et lille Barns Interesser. Det er meget almin- 85 deligt, at 8–9–10 Aars Børn kommer i Skole med en Seddel fra Hjemmet om, at de har forsømt den foregaaende Dag, fordi »de skulde passe de smaa«. Moderen maa 90 absolut gaa for at passe sit Arbejde, og Faderen, hvis en saadan findes, skal ud at søge Arbejde eller til Kontrol eller lig-

nende; »de sm 5 godt, de kan. N komme paa A Børnehave, er 5 hvert Fald med Med Hensyn ti de ikke saa m vore Asyler og haver er der al 10 sen og altfor lic der kan blive T af spontan Ak de Handlen, af Personlighed. I 15 strengelser af d Børnehaver og det ikke at væ derne, det, son faaet Øjet op fo 20 endnu vigtigere dygtige Samfur og at Maalet i smukke, velind: dets Børn, men 25 de Grosteder fo engang gaar op det forhaabentl Forstaaelsen af hvor Børnene 30 sig frit, for ska gestion formes det være sig ald ske dog lige sa deres Baggaar 35 den elskede Fa let lader sig pa Særpræg under Som det er n daarligt stillede 40 heder for intel nerer derfor t langsomt. Man for en højere U Dette Misforho 45 ling skaber Ut og den ringe a

Rytme og Ro, arndomsaarene m senere hen i a Fodfæste og 50 vets Kamp. Dage, hvilken er, er enige om, har den største senere sjælelige 55 som baade er ugog, har vist, n nogen Tvang kan udvikle sig tuelt og socialt, 60 rette Omgivelst for Forældre, de Kaar at for-Omgivelser for er med mange 65 teren og Hand- vi paa Mulig- meget daarligt n sig værre. Et er lidt efter lidt 70 ligens, der ikke ikling, den stag- Allerede mens ynder den Mor, det, at lege med 75 legangen begyn- agne Tid travlt imenteren. Bar- Hjem er meget i tilfældige Men- 80 indre godheds- il en lidt større er alt andet end id at varetage et er meget almin- 85 Børn kommer i Hjemmet om, at aende Dag, fordi «. Moderen maa sit Arbejde, og 90 findes, skal ud Kontrol eller lig-

nende; »de smaa« maa da klare sig saa godt, de kan. Naar de er gamle nok til at komme paa Asyl, paa Dagghjem eller i Børnehave, er de jo noget bedre stillet, i 5 hvert Fald med Hensyn til materiel Pleje. Med Hensyn til intellektuel Udvikling er de ikke saa meget bedre stillet. Baade i vore Asyler og i de fleste af vore Børne- haver er der altfor mange Børn pr. Vok- 10 sen og altfor lidt Plads og Materiale, til at der kan blive Tale om virkelig Udfoldelse af spontan Aktivitet, af eksperimenteren- de Handlen, af Udvikling af Intelligens og Personlighed. Der gøres heltemodige An- 15 strengelser af dem, der arbejder i Asyler, Børnehaver og Dagghjem, men endnu synes det ikke at være gaaet op for Myndighe- derne, det, som Psykologerne altsaa har faaet Øjet op for, at Smaabarnstiden er en 20 endnu vigtigere Periode for Udvikling af dygtige Samfundsborgere end Skoletiden, og at Maalet ikke er naaet med luftige, smukke, velindrettede Skoler for alle Lan- dets Børn, men at der maa være tilsvaren- 25 de Grosteder for de smaa Børn. Naar det engang gaar op for Myndighederne, sker det forhaabentlig samtidig med, at de faar Forstaaelsen af, at det skal være Steder, hvor Børnene kan faa Lov til at udvikle 30 sig frit, for skal de ved Tvang eller Sug- gestion formes efter eet bestemt Mønster, det være sig aldrig saa smukt, var det maa- ske dog lige saa godt for dem at blive i deres Baggaarde, paa Gaderne eller paa 35 den elskede Fælle. Netop de smaa, som let lader sig paavirke, kan let miste deres Særpræg under for kraftig Paavirkning.

Som det er nu, har de smaa Børn fra de 40 daarligt stillede Hjem meget ringe Mulig- heder for intellektuel Udvikling og stag- nerer derfor tidligt eller modnes meget langsomt. Mange, som havde haft Anlæg for en højere Udvikling, naar ikke denne. Dette Misforhold mellem Evner og Udvik- 45 ling skaber Utilfredshed og Disharmoni, og den ringe aandelige Udvikling medfø-

rer, at Barnet og senere den unge kommer til at lide af en følelig Mangel paa Interes- ser. Dette medfører igen, at de ikke har 50 noget at fylde deres Fritid med. Naar de saa ofte heller ikke har noget Arbejde – af mange Grunde, men ogsaa af den, at de mangler den omtalte Stabilitet, saa er de ilde stillet og rede til at blive et Bytte for 55 baade det ene og det andet.

Baade Wienerpsykologen, Hildegard Hetzer, og Schweizerpsykologen Alice Descoeudres har gennem en lang Række omhyggelige Undersøgelser paavist, at de 60 socialt daarligt stillede Børn paa en Mæng- de Omraader er længere tilbage i Udvik- ling end de socialt godt stillede i tilsvaren- de Alder. Der vil sikkert være en og an- den, som tænker: Aa, hvad, Menneskene kan saamænd være lige lykkelige, enten 65 de naar lidt længere eller lidt kortere i in- tellektuel, sproglig eller social Udvikling. Ja, det er rigtigt, naar bare de naar saa langt, som deres Evner strækker til. Men gør de ikke det, blandt andet ogsaa af den 70 Grund, at de ikke faar Lov til at være Børn længe nok, fordi de for tidligt kom- mer ud i Erhvervskampen, saa sker der Uret mod dem, en Uret, som kommer igen senere som Utilfredshed, Mangel paa Til- 75 pasningsevne, maaske som en Sløvhed, der heller ikke befordrer Livsdueligheden eller skaber mere værdifulde Samfunds- borgere.

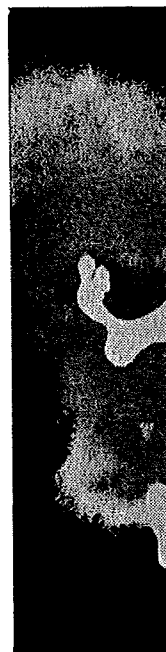
Den værste af de Vanskeligheder, der 80 opstaar i Opdragelsen af Børn fra meget daarligt stillede Hjem, er den Mindre- værdsfølelse med en tilsvarende Trodsind- stilling, som disse Børn ofte, for ikke at sige altid, er belemret med. Det er let at 85 forstaa, at Mennesker, der enten helt er slaaet ud af Kampen eller som bliver slaaet ud, hvergang de prøver at tage den op, at de mister Modet og føler sig usige- lig ringe. Ogsaa at deres Selvopholdelses- 90 drift, deres Menneskefølelse gør Oprør mod denne Mindreværdsfølelse og siger

dem, at det maa være urigtigt, at de ogsaa har Ret til at leve som Mennesker. De faar ad den Vej let en Trodsindstilling overfor Samfundet, og ser med Mistænksomhed 5 paa, hvad dette foretager sig overfor dem. En saadan Atmosfære af Trods og Mistænksomhed er den rene Gift for Børnene at vokse op i, og det er det vanskeligste Punkt at overvinde i Opdragelsen af dem. 10 Samtidig med, at man inderst inde maa give dem Ret i deres Trods, maa man forsøge at overvinde denne og faa dem positivt indstillet til Livet, ellers er al anden Opdragelse umulig. At det *er* muligt at 15 forvandle modløse, forbitrede Børn til arbejdsivrige, venligsindede smaa Sjæle, er bevist mange Gange; men naar Modløshed og Forbitrelse parres sammen med den allerede omtalte Saarbarhed, og dette 20 er meget ofte Tilfældet, navnlig, hvor alle tre Tilstande er stærkt udviklede, saa er det vanskeligt at udrette noget. Saa er det ikke nok at tage med Fløjelshandsker paa et saadant Barn, der maa ligefrem Engle-

hud til, for ikke at sige Englesind, og det har vi Opdragere, hvad enten vi er Lærere eller Forældre, jo ikke for meget af.

Den eneste Maade, paa hvilken man kunde forhindre, at en vis (altid for stor) Procent af Menneskeheden vokser op i en 30 saa giftig Atmosfære, som den Modløshed, Trods og Mistænksomhed frembringer, var at sørge for, at ingen Mennesker levede under saa daarlige Forhold, at de absolut maa føle sig udstødt og ringe. Men 35 da dette Maal jo ikke kan naas saadan 1-2-3, kan man i hvert Fald arbejde paa, at der kan blive Mulighed for, at alle de Børn, som ikke har tilstrækkelig gode Omgivelser hjemme (hertil hører ogsaa rigelig 40 Plads at røre sig paa og andre Børn at lege med), at de alle kan faa de gunstigste Vækst- og Udviklingsbetingelser i passende Vuggestuer, Dag hjem, Børnehaver, Skoler o. s. v., indtil de er udrustet saa 45 godt, som det er muligt, til at tage Kampen for Livet op paa eget Ansvar.

(1935)

Fortæppe til M

Kjeld Abell.

Fortæppet

Der bliver møt
Fortæppet. GA/
5 trende ind og s
om Larsen:

Her er en San

det' ham man
10 og han var ter
som han eller:
Det sku vær' s

Han var født i
15 og hans Foræl
naar du blir st
ska du faa dig
Det sku vær' s

udg. Frederik Nielsen og Ole Restrup (1966).

Side 142

Sofie Riffbjerg OPDRAGELSE- VANSKELIGHEDER FORAARSA- GET AF DAARLIGE SOCIALE KAAR

Tekst fra: tidsskriftet Børnesagens Tidende (1905 ff.) årg. 1935 s. 15–20. Børnesagens Tidende var organ for Dansk Børneforsorg. Redaktør i 1935: cand. theol. A. Boje. Teksten blev oprindeligt holdt som foredrag ved et af Danske Kvinders Nationalraad afholdt møde d. 23/10-1934.

Sofie Riffbjerg: dansk pædagog og psykolog (f. 1886).

Psykotrapien: behandling af sindslidelser.

mimoseagtig sensible: overfølsomme (lige så følsomme som mimoseplanten hvis blade lukker sig sammen ved berøring).

Side 143

Fauna: dyreliv.

Relikvie: helligdom, egentlig genstand der har haft tilknytning til en helgen.

selvanden: som den ene af to.

Side 144

Despekt: foragt.

Kontroverser: uoverensstemmelser.

Rygrad: (her) karakter.

Montessori: Maria Montessori var en italiensk læge og psykolog (1870–1952) (se s. 38).

Kontrol: arbejdsløse skulle dagligt møde til offentlig kontrol for at få udbetalt understøttelse.

Side 145

Asyl: børnehave.

Suggestion: psykisk påvirkning.

Hildegard Hetzer: østrigsk børnepsykolog (f. 1899).

Alice Descoedres: schweizisk psykolog (1877–1963).

Side 147

Kjeld Abell, af MELODIEN, DER BLEV VÆK

Tekst fra: skuespillet Melodien, der blev væk (1935) s. 9–10, s. 23–29 og s. 75–76. Stykket blev første gang opført i Riddersalen d. 6/9-1935. Sangteksterne var skrevet af Sven Møller Kristensen (f. 1909), musikken var af Bernhard Christensen (f. 1906) og Herman D. Koppel (f. 1908). Stykket var iscenesat af Per Knutzon (1897–1948), teatrets direktør.

Kjeld Abell: dansk forfatter (1901–1961), uddannet som cand. polit., ansat på forskel-

lige teatre som assistent, teatermaler m.m. (Abell lavede selv dekorationer til Melodien, der blev væk).

Side 148

decent: korrekt.

Araucaria: stueplante, sydamerikansk nåletræ.

Skorsenérrodder: køkkenurt (scorzonerrod).

Side 151

Mendelsohns Bryllupsmarch: F. Mendelsohn-Bartholdy (1809–47), tysk romantisk komponist.

Juliennesuppe: klar grønsagssuppe.

»I Østen stiger Solen op«: morgensang fra 1837 af B. S. Ingemann (1789–1862).

Skovgaard, Joakim: dansk maler (1856–1933), har bl.a. udsmykket Viborg Domkirke med store fresker (vægmalier).

Litteratur: David Thomas: Dansk drama i skyggen af magtpolitiken s. 97–105, i Tilbageblik paa 30'erne I, ved Hans Hertel (1967). Frederik Schyberg: Kjeld Abell (1947), specielt s. 12 ff.

Side 152

Nils Johan Rud TAGKAMMER- LYKKE

Tekst fra: Illustreret dansk Familie-Journal (1877 ff.) årg. 1935 nr. 11.

Nils Johan Rud: norsk forfatter og journalist (f. 1908), redaktør af Arbeidermagasinet fra 1932. Rud har skrevet flere romaner med socialt motiv i 30'erne, senere en række psykologiske romaner om menneskets forhold til naturen.

Side 156

Harald Hørdal GADEN

Tekst fra: digtsamlingen Mennesket (1937).

Harald Hørdal: dansk forfatter (f. 1900), autodidakt.

Side 157

Maria Andersen, af TUDEMARIE

Tekst fra: børneromanen Tudemarie (1939) s. 8–19.

Maria Andersen: økonoma på Sct. Maria Hospital i Roskilde (1876–1941), autodidakt. Tudemarie og de to følgende bøger i serien er Maria Andersens barndomserindringer.

Amalie: Tudemaries storesøster.

Litteratur: Henrik Levinsen: Sammenlignende karakteristik af Tudemarie og Lenette og hendes grimme hund s. 148 ff., i Børne- og ungdomsbøger, udg. Sv. Møller Kristensen og P. Ramløv (1969).

Side 162

H. C. Branner

Tekst fra: novelle (1939).

H. C. Branner: dansk forfatter.

Dovretolden: i kongedømmet Norge.

Litteratur: Jørn Hvoslev: Edda (1957) s. 69 f.

hos H. C. Branner i Edda.

NATUR

Side 171

Edith Södergrän TRÄD

Tekst fra: digtsamlingen (efterladte digte) (1939).

Edith Södergrän: svensk forfatter.

Litteratur: Johanna Hedens overvågning af Oluf F.

Side 171

Elmer Diktonius GÅRDEN

Tekst fra: digtsamlingen (1939).

Elmer Diktonius: autodidakt.

Litteratur: Olof (1946) s. 222–

Side 172

Jacob Paludan FYRET

Tekst fra: romanen (1939) s. 20–22.

Jacob Paludan: dansk forfatter.

Vejle: ketsjer til på en stok.

Litteratur: Peter Strakke overv.

ser, poetik 4.

Side 173

Per Lange NA

Tekst fra: digt (1926).

Per Lange: dansk forfatter.

Litteratur: Ejnar (1957) s. 57–f.